

УДК [323:329](437.6)

Мармазова О.І., канд. іст. наук¹,
Мармазова Т.Р.²

1 – Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Донецьк, Україна,
e-mail: marmazovaolga@gmail.com;
2 – Донецький національний університет, м. Донецьк, Україна,
e-mail: tatyanaarmazov@gmail.com

БОРОТЬБА З АВТОРИТАРНИМИ ТЕНДЕНЦІЯМИ В СЛОВАЧЧИНІ ПІД ЧАС РОЗБУДОВИ ПАРТІЙНОЇ СИСТЕМИ

Marmazova O.I., Cand. Sc. (Hist.)¹,
Marmazova T.R.²

1 – Donetsk National University of Economics and Trade named after Mykhailo Tugan-Baranovsky, Donetsk, Ukraine,
e-mail: marmazovaolga@gmail.com
2 – Donetsk National University, Donetsk, Ukraine,
e-mail: tatyanaarmazov@gmail.com

REMOVAL OF AUTHORITARIAN TENDENCIES IN PROCESS OF SLOVAKIA'S PARTY SYSTEM FORMATION

Мета. Розглянути та проаналізувати феномен «мечіаризму» в політичному житті Словаччини, з'ясувати, наскільки великим був вплив авторитарних сил у державі на початку її незалежного існування, та порівняти розвиток демократичних політичних партій та рухів в країні з аналогічними в інших країнах Центральної та Східної Європи.

Методика. Метод комплексного підходу до політологічного матеріалу, який, на думку автора, дозволяє поєднати різні засоби політологічного дослідження (хронологічний, порівняльно-історичний, структурно-систематичний, аналітичний, статистичний), не порушуючи принципів об'єктивного пізнання тенденцій історичного розвитку.

Результати. Розробка схеми подолання авторитарних тенденцій у політиці країни та встановлення замість них демократичних сил, порівняння цих процесів з аналогічними та впровадження загальних принципів демократизації всіх сфер життя держави.

Наукова новизна. Обмеженість дослідження обумовлена тим, що вперше проаналізовано вплив «мечіаризму» як політичного феномену на розвиток демократичних сил у Словаччині з метою виведення загальної формули демократизації, яка може бути використана для подолання аналогічних явищ в інших країнах.

Практична значущість. Розробка альтернативних варіантів політики, які можуть допомогти в розбудові державної зовнішньополітичної стратегії України, але не будуть суперечити цивілізаційним та історичним інтересам держави.

Ключові слова: «мечіаризм», демократизація, авторитарні тенденції, зовнішньополітичні та внутрішньополітичні стратегії, Рух за демократичну Словаччину (РДС), Асоціація робочих Словаччини (АРС), Словацька національна партія (СНП), Громадянсько-демократичний союз «Суспільство проти насилля» (ГДС), Християнсько-демократичний рух (ХДР), Демократична партія (ДП).

Актуальність теми дослідження. З моменту здобуття незалежності перед Словаччиною постало багато питань і проблем, які треба було вирішити. Окрім економічних і соціальних сфер, які були в стані занепаду та потребували докорінних змін, треба було повністю модернізувати політичне життя країни.

Було зрозуміло, що комуністичні партії поступово втрачають свій вплив і їх електорат зменшується. Треба було швидко розбудувати не тільки нову партійну систему, в яку б входили різноманітні партії та рухи, але й чітко визначити зовнішньополітичний курс Словаччини.

Народ Словацької Республіки бажав жити в демократичній країні, яка б стала членом Європейського Союзу та НАТО. Проте ці настрої протягом перших років незалежності країни були досить слабкими. Саме через це до влади прийшла людина, яка на роки змінила розвиток країни та згорнула всі можливі демократичні ініціативи та програми. Період керівництва уряду Владимира Мечіара увійшов в історію як період «мечіаризму». Цим терміном позначили авторитарний та жорсткий курс, який він обрав у своїй політиці.

Розгляд цієї теми є актуальним, тому що зараз можна побачити зростання авторитарних тенденцій у світі. Аналізуючи «мечіаризм», необхідно виокремити категорію авторитарного лідера, який не тільки нехтує всіма демократичними правами та свободами своїх громадян, але й впроваджує неврівноважену політику, яка завдає великої шкоди всій країні.

Постановка проблеми. Основною проблемою є невивченість позитивного досвіду, який має Словаччина. Подолання авторитарних тенденцій і вдалий досвід демократичних трансформацій у країні може бути використано для розробки схожих політичних курсів іншими країнами.

Саме через швидку та вдалу кампанію зсередини держави, Словаччина з авторитарної держави, яка не має певного політичного курсу та міцного уряду, перетворилася на успішну європейську державу, що є членом ЄС і НАТО, бере участь у вирішенні всіх міжнародних питань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою демократизації політичного життя Словаччини займалися такі автори, як Д. Клімовський, С. Сзомоляна, З. Буторова, Т. Складоні, І. Краус, Г. Месежников. Одним з провідних спеціалістів з питань «мечіаризму» є дослідник М.С. Фіш.

Метою поданої статті є аналіз процесів демократизації в Словаччині та розгляд феномену «мечіаризму», встановлення особливостей словацького авторитарного режиму.

Виклад основного матеріалу. Період, що передував виборам 1998 року, можна назвати особливим не тільки для Словаччини, але й для всіх країн Центральної та Східної Європи. Цей період характеризувався повною відсутністю влади, незважаючи на те, що формально вона була. Представляв владу уряд прем'єр-міністра Владимира Мечіара.

До складу уряду входили: Рух за демократичну Словаччину (РДС), Об'єднання робочих Словаччини (ОРС) і Словацька національна партія (СНП). Усі три партії можна охарактеризувати як авторитарні та залежні від прем'єр-міністра.

Не треба вказувати, яку велику роль партії відіграють у процесах трансформації суспільства під час переходу до демократичного ладу. Розглядаючи досвід суспільно-політичного розвитку Словаччини в період посткомуністичних трансформацій, можна дійти висновку, що він є унікальним і може бути прикладом для інших країн.

Вплив, який мали демократичні партії та рухи на суспільство, у Словацькій Республіці був величезним. Він охоплював багато сфер: захист демократичних принципів, формування перепон авторитарним тенденціям, передвиборча мобілізація громадян і агітація за демократично налаштовані сили, формування перших демократичних коаліцій.

Розбудова партійної системи Словаччини розпочалася одразу після падіння комуністичного режиму в Чехословаччині в 1989 році. Закон про політичні партії було прийнято у 1990 році. Разом з ним з'явилося багато ідей і напрямків щодо формування

та розвитку політичних сил. Деякі з них, хоча й в трансформованому вигляді, існують і досі.

З моменту проголошення незалежності Словацької Республіки 1 січня 1993 року в розвитку країни можна визначити два етапи:

– етап глибоких демократичних дефіцитів, через що країна була фактично викреслена з євроатлантичної інтеграції (1993-1998 рр.);

– етап здійснювання радикальних соціально-економічних реформ і зміцнення демократії, повернення країни на шлях інтеграції (1998-2006 рр.).

Ключовим фактором, що вплинув на розвиток країни після 1993 року, була конфігурація політичних сил. Усі партії фактично розкололися на два табори. До складу першого входили партії з чіткою програмою, ідеологічною орієнтацією, так звані програмні партії, що мали зв'язки з міжнародними організаціями та дотримувалися реформістських і проінтеграційних позицій.

До другого табору потрапили націонал-популістські партії. Вони мали досить нечітку програму, погано зрозумілі гасла та нечіткий ідейний профіль.

Партії обох таборів по-різному бачили керівництво державою. Так, партії першої групи бачили можливим лише демократичний спосіб керування, у той час як партії другої групи так не вважали. Саме через цю недбалість Словаччина була зарахована до категорії неліберальних держав вже в середині 90-х років.

«Оксамитове розлучення» проходило під демократичними гаслами. У суспільстві панували ліберальні настрої та бажання впроваджувати політику демократизації та просування країни до лав ЄС.

У період «федеральної» трансформації (1990-1992 роки), коли формально Словацька Республіка ще була частиною Чехословаччини, країною керували партії, які асоціювалися з політичним плюралізмом, створенням міцного підґрунтя для побудови демократичного суспільства та ринкової економіки.

Це були партії правоцентристського напрямку: Громадянсько-демократичний союз «Суспільство проти насилля» (ГДС), Християнсько-демократичний рух (ХДР) і Демократична партія (ДП). Ті самі цілі проголошували і сили, що висловлювали думку угорської меншості країни: партія «Угорський християнсько-демократичний рух» (УХДР) і неурядовий рух «Співіснування».

Проте ці сили не тривалий час були при владі. Суспільство швидко стало незадоволене політикою, яку здійснював уряд, особливо в економічній сфері. Через деякі реформи почала зростати інфляція, ціни та рівень безробіття. Це сприймалося населенням як наслідки лібералізації економіки.

На цій хвилі досить швидко стали з'являтися нові політичні партії, деякі з яких ставили боротьбу з урядом як основу своєї політичної програми.

Також треба сказати, що в побудові політичної конфігурації неабияку роль відіграла саме «оксамитова розлука» країн. Партії на початку 90-х поділилися на ті, що підтримували поглиблення федералізації Чехословаччини, і ті, які бачили майбутнє Словаччини тільки як окремої держави.

Перші важливі зміни на політичній арені відбулися в період 1991-1992 рр. Від широкого громадського руху «Суспільство проти насилля» відокремилась партія РДС. Вони різко критикували уряд і виступали проти реформістської політики.

Рух було побудовано на ідеях націонал-популізму та авторитаризму. Окрім різкої критики влади, партія дотримувалась ідей незалежності держави та швидко стала варіантом альтернативної державно-правової будови Словаччини. Саме за свою різку позицію щодо суверенітету Словацької Республіки РДС швидко набула популярності серед населення та перемогла на парламентських виборах 1992 року та дострокових виборах 1994 року.

На загальний розвиток Словаччини після 1993 року впливало багато факторів. Розбудова незалежної держави відбувалася, по-перше, в умовах слабкої ідентифікації громадян з власною державою.

Хоча проголошення незалежності й відбулося в легальний спосіб через ненасильницьку розлуку двох частин Чехословацької Федерації, було багато сумнівів з приводу того, що рішення про розділ було прийнято державними елітами без проведення громадянського референдуму, на якому люди змогли б висловити свою думку.

По-друге, керівництво авторитарних партій, що хоча й були об'єднані загальним підходом до здійснення влади, мали різні підходи до соціально-економічних питань. Так, Асоціацію робочих Словаччини (АРС) можна було назвати антиреформістською, антисистемною та лівоекстремістською. Словацьку національну партію (СНП) – ксе-нофобською та націоналістичною. РДС, як домінуюча сила в уряді, робила кроки щодо лібералізації економіки тільки в тих випадках, коли вони не суперечили її принципам концентрації влади в руках партії.

Взагалі, цей авторитарний режим характеризувався партійно-економічним клієнтелізмом, націоналістичною ідеологією та неліберальним керівництвом, через яке відбувалося порушення Конституції, політичних прав громадян державними органами. Крім того, урядова політика була спрямована проти нацменшин, діяла практика адміністративного обмеження діяльності політичної опозиції.

По-третє, країна була дискваліфікована з інтеграційних процесів через недотримання урядом державних зовнішньополітичних пріоритетів унаслідок проблем внутрішньополітичного розвитку, а саме обмеженої діяльності демократичних інститутів, несумісності шляху здійснювання влади з нормами, що діяли в інтеграційних співтовариствах ЄС і НАТО, до членства в яких нібито, на той час, прагнула Словаччина.

Полуавторитарна коаліція РДС-АРС-СНП, що була сформована після виборів 1994 року, із самого початку орієнтувалася на концентрацію влади та обмеження простору для незалежного та демократичного політичного змагання. Усі економічні реформи були заморожені, а будь-які зміни в соціально-економічній сфері були припустимі лише тоді, коли сприяли посиленню владних позицій.

Треба зазначити, що режим Мечіара та його загальна зневага до всіх демократичних і правових норм, відокремили його від інших представників авторитаризму. «Мечіаризм» відрізнявся від монархічних і однопартійних, бюрократично-авторитарних режимів, тому що лідери цих режимів, незважаючи на свавілля, зазвичай намагаються встановити деяку систему процедур і діяти в її межах.

Не можна стверджувати, що в тих режимах закон діє повною мірою, проте уряд виконує базові принципи прав і свобод громадян. Але Мечіар не мав потрібної влади, щоб зробити Словаччину закритою державою та знищити виборність державних інститутів.

Демократично орієнтовані програмні партії поступово заснували антиавторитарний блок, метою якого було зберегти демократичні рамки існуючого політичного режиму.

Після того як Мечіар зірвав референдум стосовно прямих президентських виборів у 1997 році, було засновано Словацьку демократичну коаліцію (СДК).

Членами коаліції стали п'ять партій. Три правочентристські: ХДР, Демократичний союз (ДС) і ДП.

Також в коаліцію увійшли Соціал-демократична партія Словаччини (СДПС) і Партія зелених. Така неоднорідність коаліції була зумовлена тим, що партії до неї потрапляли не задля співробітництва, що базується на близьких ідейних установках, а для того, щоб створити ефективну перешкоду недемократичним силам і умови для об'єктивних і незалежних парламентських виборів.

У 1998 році урядова коаліція РДС-АРС-СНП прийняла поправку до закону про вибори, через що СДК довелося змінити свій організаційний статус і формально зареєструватися як партія.

Звісно, СДК була самостійною політичною партією лише на папері. Насправді то була фактично виборча партія з обмеженим членством (150 осіб), тобто мова йшла про виборчий список. Членами нової партії стали вихідці з усіх п'яти «материнських» партій.

Усередині СДК було п'ять ідейних платформ: християнсько-демократична, ліберальна, ліберально-консервативна, соціал-демократична та «зелена». Незважаючи на те, що деякі партії на виборах 1998 року не брали участі, існувати вони не припинили.

Трохи по-іншому організували свою діяльність партії угорської меншини. Раніше УХДР, «Співіснування» та Угорська громадянська партія (УГП) входили до складу Угорської коаліції (УК). Проте після 1998 року під тиском дискримінаційної поправки до закону про вибори вони об'єдналися в одну партію – Партію угорської коаліції (ПУК).

Парламентські вибори 1998 року стали поворотним моментом у житті країни. Це було зумовлено перемогою демократичних сил.

Ця перемога стала можливою лише завдяки праці двох об'єднань – СДК і ПУК. Успіх останньої був зумовлений підтримкою угорської меншини країни та тим, що партія відстоювала інтереси майже 10% населення країни.

Успіх СДК залежав від багатьох різних факторів. Першим була правильно обрана передвиборча стратегія та пильна увага до агітації.

Саме завдяки роботі з населенням зріс рівень мобілізації громадян, явка під час виборів дорівнювала 84%.

Окрім підтримки демократично налаштованих верств населення, СДК використовувала всі можливі заходи для подолання авторитарних тенденцій. Так, до передвиборчої агітації було залучено широке коло неформальних демократичних об'єднань і неурядових організацій, незалежних засобів масової інформації, впливових осіб і представників церкви.

СДК стала для громадян гарантом того, що Словаччина повернеться на інтеграційний шлях, допоможе країні подолати перепопи, побудовані урядом Мечіара.

Важливим був той фактор, що СДК запропонувала широкій громадськості не тільки політичну програму, але й реальну програмну альтернативу РДС. Ця програма була зібрана в комплекс аналітичних документів, над якими працювали провідні фахівці з п'яти «материнських» партій, особливо з ХДР, ДС і ДП.

Ця програмна база лягла в основу перших програмних заяв нового уряду на чолі з Мікулашем Дзуриндою.

У тих галузях, в яких уряд мав на меті провести перші реформи, правоцентристські партії займалися розвитком відносин з аналітичними центрами та використовували розроблені ними стратегії. У деяких галузях мова йшла не тільки про використання аналітичних матеріалів і розробок, а ще й про долучення до керівництва країною вихідців з так званих «фабрик мрій» (think tanks).

Завдяки досягнутим на виборах 1998 року результатам, партіями СДК і ПУК було сформовано широку демократичну коаліцію, до складу якої увійшли: СДК, ПУК, ПДЛ і Партія громадянського порозуміння (ПГП). Ця коаліція швидко досягла стабілізації внутрішньополітичного процесу та виключила всі демократичні дефіцити, що залишилися після уряду Мечіара.

Висновки. Словацький шлях до демократичного суспільства був важким. Перші роки незалежності країни були відзначені свавіллям авторитарних сил режиму Мечіара.

«Мечіаризм» стоїть осторонь інших авторитарних режимів. Владимир Мечіар не був сильним лідером і не мав того впливу, що мали інші тоталітарні правителі. Йому не вдалося досягти закритості країни та викоренити демократичні сили. Упроваджені ним реформи щодо виборчої системи не мали належного успіху та не стали на заваді партіям СДК і ПУК.

До 1998 року Словаччину вважали «чорною дірою» Східної Європи, країною, що відхилилася від демократії та інтеграції. Проте завдяки демократичним силам усе-редині країни після виборів 1998 року, Словаччина стала вважатися країною рішучих реформ і швидкого надолуження втрачених демократичних ініціатив.

Звісно, перемога СДК і ПУК була лише початком тривалого періоду реформації країни. Не все було добре в наступні роки. Відбулася фрагментація партій, поділ усе-редині коаліції та протистояння між урядом і президентом. Партії ділили владу, і з часом СДК майже припинила своє існування як партія та розпалася на окремі політичні сили.

Однак саме завдяки перемозі СДК і ПУК для Словаччини стало можливим членство в ЄС і НАТО.

Окремо треба зазначити, що використання СДК недержавних установ під час підготовки до виборів 1998 року є показовим і вартим уваги дослідників через свою унікальність. Раніше жодна з країн Центральної та Східної Європи не долучали до своєї діяльності представників неурядових організацій та незалежних ЗМІ в тому обсязі, в якому це зробила Словаччина.

Список літератури / References:

1. Bútorá M. The 1998 Parliamentary Elections and Democratic Rebirth in Slovakia / M. Bútorá, Z. Bútorová. – Bratislava: Institute for Public Affairs, 1999.
Bútorá, M. and Z. Bútorová (1999), *The 1998 Parliamentary Elections and Democratic Rebirth in Slovakia*, Institute for Public Affairs, Bratislava, Slovakia.
2. Bútorá M. Global Report on Slovakia. Comprehensive Analyses from 1995 and Trends from 1996 / M. Bútorá, P. Hunčík. – Bratislava: Sándor Márai Foundation, 1997.
Bútorá M. and Hunčík, P. (1997), *Global Report on Slovakia. Comprehensive Analyses from 1995 and Trends from 1996*, Sándor Márai Foundation, Bratislava, Slovakia.
3. Bútorá M. Slovakia 1996-1997. A Global Report on the State of Society / M. Bútorá, W.T. Skladony. – Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998.
Bútorá M. and Skladony, W.T. (1998), *Slovakia 1996-1997. A Global Report on the State of Society*, Institute for Public Affairs, Bratislava, Slovakia.
4. Democracy and Discontent in Slovakia: A Public Opinion Profile of a Country in Transition / Ed. by Z. Bútorová. – Bratislava: Institute for Public Affairs, 1998.
Bútorová, Z. (ed.) (1998), *Democracy and Discontent in Slovakia: A Public Opinion Profile of a Country in Transition*, Institute for Public Affairs, Bratislava, Slovakia.
5. Duleba A. Democratic Consolidation and the Conflict over Slovak International Alignment / A. Duleba // Problems of Democratic Consolidation and the Struggle over the Rules of the Game. – Bratislava: Slovak Political Science Association and Friedrich Ebert Foundation, 1997. – P. 209-230.
Duleba, A. (1997), “Democratic Consolidation and the Conflict over Slovak International Alignment”, in *Problems of Democratic Consolidation and the Struggle over the Rules of the Game*, Slovak Political Science Association and Friedrich Ebert Foundation, Bratislava, pp. 209-230.
6. Fico R. Rationale for a New Political Party / R. Fico // Slovakia after Communism and Mečiarism / Ed. by K. Williams. – London: SSEES Occasional Papers, 2000. – P. 21-24.

- Fico, R. (2000), "Rationale for a New Political Party", in Williams, K. (ed.), *Slovakia after Communism and Mečiarism*, SSEES Occasional Papers, London, pp. 21-24.
7. Fish S.M. The End of Mečiarism / S.M. Fish // *East European Constitutional Review*. – 1999. – Winter/Spring. – P. 47-55.
Fish, S.M. (1999), "The End of Mečiarism", *East European Constitutional Review* (Winter/Spring 1999), pp. 47-55.
8. Haughton T. Vladimír Mečiar and his Role in the 1994-1998 Slovak Coalition Government / T. Haughton // *Europe-Asia Studies*. – 2002. – № 54/8. – P. 1319-1338.
Haughton, T., (2002), "Vladimír Mečiar and his Role in the 1994-1998 Slovak Coalition Government", *Europe-Asia Studies*, no. 54/8, pp. 1319-1338.
9. Kollár M. Slovakia 1998-1999. A Global Report on the State of Society / M. Kollár, G. Mesežnikov, T. Nicholson. – Bratislava: Institute for Public Affairs, 1999.
Kollár, M., Mesežnikov, G. and Nicholson, T. (1999), *Slovakia 1998-1999. A Global Report on the State of Society*, Institute for Public Affairs, Bratislava, Slovakia.
10. Slovakia – from a Component of Former Czechoslovakia within the Framework of the Soviet Block – to an Independent Country-Member of the European Union and NATO // The Experience of the European and Euro-Atlantic Integration of Central-Eastern European and Baltic Countries. – Kiev, 2013.
Slovakia – from a Component of Former Czechoslovakia within the Framework of the Soviet Block – to an Independent Country-Member of the European Union and NATO (2013), in *The Experience of the European and Euro-Atlantic Integration of Central-Eastern European and Baltic Countries*, Kiev, Ukraine.
11. Бутора М. Опыт демократических преобразований Словакии / М. Бутора Г. Месежников, М. Коллар. – Ин-т обществ. проблем: Братислава, 2007. – 209 с.
Bútorá, M., Mesezhnikov, G. and Kollar, M. (2007), *Opyt demokraticeskikh preobrazovaniy Slovakii* [Experience of democratic reforms in Slovakia], Institut obshchestvennykh problem, Bratislava, Slovakia.

Цель. Рассмотреть и проанализировать феномен «мечиаризма» в политической жизни Словакии, оценить, насколько велико было влияние авторитарных сил в стране в начале ее независимого существования, и сравнить развитие демократических политических партий и движений в стране с аналогичными партиями в других странах Центральной и Восточной Европы.

Методологическая основа. Метод комплексного подхода к политологическому материалу, который, по мнению автора, позволяет совместить различные средства политологического исследования (хронологический, сравнительно-исторический, структурно-систематический, аналитический, статистический), не нарушая принципов объективного познания тенденций исторического развития.

Результаты. Разработка схемы преодоления авторитарных тенденций в политике страны и установления вместо них демократических сил, сравнение этих процессов с аналогичными процессами и установление общих принципов демократизации во всех сферах жизни государства.

Научная новизна. Ограниченность исследования обусловлена тем, что впервые проанализировано влияние «мечиаризма» как политического феномена на развитие демократических сил в Словакии с целью вывода общей формулы демократизации, которая может быть использована для преодоления аналогичных явлений в других странах.

Практическая значимость. Разработка альтернативных вариантов политики, которые могут помочь в развитии государственной внешнеполитической стратегии Украины, но не будут противоречить цивилизационным и историческим интересам государства.

Ключевые слова: «мечиаризм», демократизация, авторитарные тенденции, внешнеполитические и внутривнутриполитические стратегии, Движение за демократическую Словакию (ДДС), Ассоциация рабочих Словакии (АРС), Словацкая национальная партия (СНП), Гражд-

данско-демократический союз «Общество против насилия» (ГДС), Христианско-демократическое движение (ХДД), Демократическая партия (ДП).

Purpose. Examine and analyze the phenomenon of "mechiarizm" in political life of Slovakia, in order to assess how great was the influence of authoritarian forces in the country at the beginning of its independent existence, and to compare the development of democratic political parties and movements in the country with similar parties in other countries of Central and Eastern Europe.

Methodology. Method of comprehensive approach to politological material, according to the authors, allows combining different means of political science research (chronological, comparative-historical, structural and systematic, analytical, statistical) without violating the principles of objective knowledge of the historical development of those trends.

Findings. Development of the scheme of overcoming authoritarian tendencies in the country politic and the establishment of democratic forces instead of it, the comparison of these processes with similar processes, and to establish the general principles of democratization in all spheres of public life.

Originality. Limitations of the study conditioned by the fact that for the first time was analyzed the influence of "mechiarizm" as a political phenomenon of the democratic forces development in Slovakia with the aim to deriving general formula of democratization, which can be used to overcome similar phenomena in other countries.

Practical importance. The development of alternative policy options which can help in the development of the state of Ukraine's foreign policy strategy, but would not contradict the civilization and historical interests of the state.

Key words: "mechiarizm", democratization, authoritarian tendencies, foreign and domestic policies, LS-HZDS (People's Party – Movement for a Democratic Slovakia), ZRS (Association of Slovakia's Workers), SNS (Slovak National Party), SAV-CDU (Society Against Violence - Civil Democratic Union), KDH (Christian Democratic Movement), DSS (Democratic Party of Slovakia).

Рекомендовано до публікації д-ром філос. наук
Крапівіним О.В.. Дата надходження рукопису
04.03.2014 р.